

DAN SIGURNIJEG INTERNETA

8. veljače 2012. na satu razrednika u 6. razredu (30 učenika) OŠ Budaševo-Topolovac-Gušće pripremila sam za svoje učenike radionicu s predavanjem o sigurnosti na internetu. Razlog tome su komunikacijski problemi koje moji učenici imaju u na svojim društvenim mrežama, a o kojima smo tijekom protekle i ove školske godine dosta razgovarali.

Za provođenje ovog sata izvrsno mi je poslužila prezentacija Sigurniji internet za djecu i mlade koju sam preuzela sa stranice Suradnici u učenju, a potom ju rekonstruirala i prilagodila svom težištu interpretacije.

Smjestili smo se u informatičku učionicu te nakon najave da ćemo danas razgovarati, misliti i izjašnjavati se o problemima koje postoje ili ih imamo na internetu, učenici su se nasumično podijelili u dvije skupine koje su stale jedna nasuprot druge. Između njih sam na podu povukla crvenom kredom liniju i rekla da je to linija povjerenja. Uputila sam ih da ću čitati tvrdnje vezane uz današnju našu temu, a oni na njih odgovaraju svi u isto vrijeme tako da ako o toj tvrdnji misle potvrdno, stanu uz crvenu liniju, a ako je o toj tvrdnji misle negacijski, ostaju na mjestu.

Ovo su tvrdnje koje sam postavljala, a nakon svake tvrdnje slikala sam njihovu reakciju:

1. Koristim internet svakoga dana. (Svi su učenici pristupili liniji povjerenja, odnosno dogovorili potvrdno.)
2. Na internetu mi se ne može dogoditi ništa loše ako samo sjedim kod kuće za računalom. (Svi su učenici ostali na svome mjestu, odgovorili su negacijski.)
3. Na internetu se želim zabaviti i ne brinem o sigurnosti. (Pet učenika je ostalo na mjestu. Većina njih odgovorila je potvrdno.)
4. Na internetu mi se ponekad dogode ružne stvari. (Šest učenika je ostalo na mjestu. Većina je odgovorila potvrdno.)
5. Imao/la sam neprijatna iskustva na internetu. (Pet učenika pristupilo je liniji. Većina nije odgovorila potvrdno.)
6. Znam sve o internetskoj sigurnosti i siguran sam. (Četiri učenika su ostala na svome mjestu. Većina tvrdi da sve zna o internetskoj sigurnosti.)

7. Mislim da ne znam dovoljno o sigurnosti i želio bih nešto novo naučiti. (Četiri učenika su pristupila liniji.)

Bila sam iskreno iznenađena njihovim izborom odgovora na posljednje i pretposljednje pitanje, a to je ujedno bila dobra najava sljedeće naše aktivnosti. U uvjerenju da su njihova saznanja o sigurnosti na internetu površna te da nisu dovoljno o tome informirani nastavili smo sat kroz igru podjela na skupine.

Iz razredne kutije izvlačili su papiriće na kojima je pisalo FACEBOOK, MYSPACE, APPLE, KIDSWIRL, dok su četiri učenika izvukla papiriće na kojima je pisalo TAXI FACEBOOK, TAXI MYSPACE, TAXI APPLE i TAXI KIDSWIRL. Vozači taxija sa svojim su se „klijentima“ smjestili u četiri kutka učionice, a potom smo započeli razgovor o napisima na papirićima.

Neki učenici nikada nisu čuli za druge društvene mreže osim Facebooka, no oni koji su znali odmah su ih o tome obavijestili. Samo jedan učenik je registriran na KidSwirl društvenoj mreži, tri učenika nemaju uređene profile na nekoj društvenoj mreži, a njih dvadeset i četvero su svakodnevno na Facebooku.

Poveli smo razgovor i o mjestu njihova računala kod kuće. Njih devetero ima računalo u svojoj sobi i odvojeni su od pogleda roditelja, no tek njih petero izjasnilo se da ih roditelji kontroliraju i svako malo ulaze u sobu te imaju uvid u njihovo kretanje i rad na računalu. Nekolicina je izjavila da ih roditelji ne kontroliraju i ne ispituju o njihovom druženju na društvenim stranicama.

Na pitanje jesu li imali neugodna iskustva, upravo su učenici bez nadzora roditelja podigli ruku u zrak, a meni je to bio jasan znak da će tema mog sljedećeg roditeljskog sastanka biti upravo Sigurnost na internetu.

Sljedeća aktivnost bila je da učenici u svojim skupinama napišu svoja saznanja o određenim temama koje su kao naslovi bili istaknuti na papiru:

1. PODACI O NAMA KOJE POSTOJE NA INTERNETU
2. ONLINE IGRICE (PREDNOSTI I NEDOSTACI)

3. ZAŠTITA PODATAKA NA DRUŠTVENIM MREŽAMA (Što radimo da bismo zaštitili svoje podatke)
4. KAKO SE NOSIMO S PROBLEMIMA NA INTERNETU (AKO NA NJIH NAIDEMO)

Nakon desetminutnog razgovora unutar svojih skupina, učenici su u iznosili svoja zajednička promišljanja. Grupa *Facebook* otkrila nam je da na internetu postoje njihovi osnovni podaci (ime i prezime, datum rođenja, škola koju pohađaju, razred), slike i video zapisi i brojevi mobitela. Naglasili su da ne ostavljaju adresu stanovanja te da ne ostavljaju svoje podatke na sumnjivim stranicama. Nisu znali odrediti pojam sumnjive stranice. Zaključili smo da se svi ti njihovi podaci mogu zlorabiti, a objasnila sam im pojam online reputacije te mogućnost da se njihovi sadržaji na internetu dijele. Nepoznanica im je bila činjenica da datoteke koje se jednom objave na internetu nikada ne mogu biti obrisane te da ih drugi prema njihovim objavljenim sadržajima mogu procijeniti.

Grupa *MySpace* raspravljala je o Online igricama. Utvrdili su da su prednosti online igranja dobra zabava, dopisivanje preko igrica, prijateljstvo, druženje i pomaganje. Nedostaci koje su uočili su umaranje, suženje očiju i glavobolje, sastanci s nepoznatim osobama koje upoznaju na igrici te mogući susreti s pedofilima. Jedan je učenik tada ispričao svoje loše iskustvo na online igricama. Jedan mu je igrač registriran kao 39-godišnjak napisao da je majmun i glupan te da se makne jer ne zna igrati. Učenik je to shvatio kao šalu i nastavio je dalje igrati, mada ga je drugi igrač neprestano ometao u igranju.

Grupa *Apple* razgovarala je o zaštiti podataka na društvenim mrežama i zaključila da na društvenim mrežama treba dodavati samo one ljude koje poznaju te da igraju igrice koje ne traže gomilu podataka o njima. Svakako izbjegavaju one stranice koje nude novac ili igranje bilo kakvih nagradnih igara, a sve svoje podatke zaštićuju kvalitetnom lozinkom i jedinstvenim korisničkim imenom. Dvojici učenika iz te skupine netko je dešifrirao lozinku te su njihovi podaci na Facebook profilu bili izmijenjeni, a slike izbrisane te dodane neke na kojima nisu bili oni. Jedan od njih je zatražio pomoć roditelja, a drugi se nedavno požalio meni te smo zajedno uklonili problem i dobro zaštitili stranicu novom lozinkom.

Skupina *KidSwirl* bavila se problemima na koje nailaze i načinima njihova rješavanja. Smatraju da je najbolje odmah reći roditeljima, ne posjećivati više tu stranicu, a na Facebooku

prijaviti ili blokirati osobu. Nekoliko učenika prijavilo je tada da su im neki nepoznati ljudi u inboxu ostavljali neprimjerene poruke s agresivnim namjerama, dok je jedna učenica zatekla slike muškarca u crnim gaćicama. Iako su se drugi tome nasmijali, bili su iznenađeni i tek tada su osvijestili mogućnost da bi se cyber nasilje i sexting i njima mogli dogoditi. Na pitanje kako je učenica nakon toga reagirala, odgovorila je da je to odmah rekla mami, obrisali su slike i blokirali određenu osobu, a zatim učeničino računalo premjestili u dnevni boravak. Sada se više ne osjeća tako sigurno na internetu.

Potom su učenici počeli otkrivati svoje tajne aktivnosti, ali ću istaknuti jedan slučaj koji mi se učinio prilično mogućim. Jedan je učenik sa svojim starijim bratom otišao iz znatiželje na stranicu američkog chat roulette na kojoj su se registrirali i tako vodili razgovor s nekim starijim čovjekom jer se na tim stranicama ne zna koga ćeš dobiti za razgovor. Ubrzo su prema njegovim pitanjima shvatili da se radi o nekom starijem čovjeku koji im je postavljao vrlo intimna i provocirajuća pitanja pa su brzo napustili stranicu. O tome nisu razgovarali sa svojim roditeljima jer su sigurni da bi oni to kritizirali. Bili smo zapanjeni njegovom pričom, a ja najviše, jer sam tada prvi puta čula za takve stranice te sam odlučila upozoriti roditelje na tajne aktivnosti njihove djece.

S obzirom da smo već u razgovoru objasnili pojmove blogging, društvene mreže, cyber nasilje, online reputacija, online igrice i sexting, prezentaciju preuzetu sa stranica Suradnici u učenju nisam prikazala u cijelosti. Svoje predavanje temeljila sam na statističkim podacima o korištenju interneta u svijetu, o tome što rade djeca na internetu u određenim dobnim granicama, uputila ih na online knjigu Sigurno ponašanje u digitalnom svijetu, objasnila načine kako rješavati probleme sigurnosti na internetu te su potom prepisali u svoje bilježnice adrese na kojima mogu zatražiti informacije : ucitelji.hr ,sigurnost.tvz.hr, www.cert.hr, sigurnost.carnet.hr, www.cnzd.org, www.hrabritelefon.hr, www.microsoft.com/protect.

U konačnici učenici su pokazali interes da o našem satu razrednika naprave glogove u našoj virtualnoj učionici na www.edu.glogster.com i tako zabilježe svoje znanje, iskustva i preporuke drugim učenicima. Projekt koji sam im zadala još je u izradi i učenici vrijedno rade, a kako izgledaju zadaci na projektnom glogu, možete pogledati na <http://dubravka.edu.glogster.com/glog-9806/>

Nastavna tema je zaista aktualna i može se obraditi kroz raznovrsne nastavne metode i oblike. Ovaj je nastavni sat uspio u cijelosti, iako nisam vjerovala da bi se učenici s lakoćom mogli izjašnjavati o svim svojim neugodnostima. Mislim da je promjena razreda djelomično utjecala na njih kao i linija povjerenja na kojoj su se mogli izjasniti bez prozivanja i dizanja ruku, a ujedno su vidjeli kako drugi učenici o toj istoj tvrdnji razmišljaju.

Povezivanje u grupe sa zajedničkim zadatkom svakako ih je povezala s virtualnim svijetom u kojemu isto tako imaju svoje grupe i raspravljaju o nekim svojim temama. Svaka od metoda pružila mi je mogućnost zbližavanja s mojim učenicima, a ja sam ih koristila bez napora, jer sam kod pripremanja nastavnog sata imala na umu da ću možda od svojih učenika doznati informacije koje bi me mogle iznenaditi te da se ne ću postaviti pokroviteljski niti moralizirajuće. Sve informacije koje sam od njih dobila iskoristit ću za edukaciju njihovih roditelja i ostalih kolega.

Spoznaja o tome da učim zapping generaciju ne užasava me kao nekolicinu mojih starijih kolega iz zbornice. U korištenju interneta vidim više prednosti nego nedostataka i potičem svoje učenike na kreativnost i njegovo pravilno korištenje, a oni pokazuju povjerenje učiteljima koji su in medias res. Mislim da je u tome budućnost te da puno možemo naučiti od svojih učenika, a digitalni svijet je posljedica ljudskog razvoja te ga dalje trebamo temeljiti na znanju i povjerenju.

NAPOMENA:

Po struci sam diplomirana učiteljica razredne nastave s pojačanim programom iz hrvatskog jezika, a zaposlena sam na mjestu učiteljice hrvatskog jezika u OŠ Budašev-Topolovac-Gušće. Imam 15 godina staža, a nakon dužeg vremena ovoj sam generaciji razrednica.

U slobodno vrijeme radim kao voditeljica Dramskog studija učenika nižih i viših razreda u Kreativnom učilištu Doma kulture u Sisku. Ove godine produkcija Dramskog studija učenika viših razreda održat će se 25. veljače 2012., a temom je vezana uz sigurnost na internetu. Naime, predstava u trajanju od 35 minuta zove se Haj, ja sam on line (prema istoimenoj knjizi Melite Rundek) i govori o nesigurnom dječaku Gizmu koji se pod utjecajem Facebooka mijenja, ali doživi neugodnost na Faceu.